

Melkproductieverliezen nemen af na twee lactaties achter elkaar de droogstand weglaten

Vaker weglaten droogstand kan

Kunnen koeien meerdere lactaties achter elkaar niet of kort drooggezet worden? Dat is mogelijk, blijkt uit Wagening's onderzoek. Op de lange termijn wijkt de productie per dag nauwelijks af. Houd dan wel goed de conditie van de koeien in de gaten en zorg voor een korte tussenkalftijd, raden de onderzoekers aan.

tekst Inge van Drie

Steeds meer veehouders experimenteren ermee. Ze verkorten de droogstand of laten bij sommige koeien de droogstand zelfs helemaal weg. In het project 'Why dry' haken onderzoekers van Wageningen Universiteit in op die trend. Al in 2010 startten ze een onderzoek om te kijken wat de gevolgen zijn van een verkorte droogstand of het weglaten van de droogstand. Bij het eenmalig verkorten of weglaten van de droogstand resulteert dat in een lagere melkproductie in de volgende lactatie, maar ook in een betere energiebalans. Treedt dat effect ook op als koeien twee lactaties achter elkaar niet of kort droogstaan? Die vraag beantwoordt Juncai Chen in zijn promotie-onderzoek, dat gefinancierd werd door Productschap Zuivel, Productschap Diervoeder en CRV.

Voor het onderzoek zijn 168 koeien van verschillende leeftijden in drie groepen verdeeld. Een groep heeft twee lactaties achter elkaar niet drooggestaan. De tweede groep koeien heeft twee keer een periode van 30 dagen drooggestaan en de derde groep heeft twee keer een standaard droogstand van 60 dagen gehad. Chen en zijn begeleider Ariëtte van Knegsel bekeken vervolgens wat het effect was op de melkproductie.

Productieverschil neemt af

In de eerste lactatie was het verschil in melkproductie – gemeten vanaf 60 dagen voorafgaand aan de eerste kalving tot 60 dagen voor de tweede kalving – tussen de koeien met een normale droogstand en koeien zonder droogstand ruim 1200 kg meetmelk. In de tweede

lactatie was het verschil in melkproductie tussen de verschillende groepen een stuk kleiner. De koeien met een normale droogstand produceerden in 365 dagen (gemeten vanaf 60 dagen voor de tweede kalving tot 305 dagen in lactatie) 10.386 kg melk. De koeien zonder droogstand gaven in diezelfde periode 10.294 kg melk.

'Het productieverschil is echt een stuk afgenomen ten opzichte van de eerste lactatie', geeft Chen aan. Bij de energiebalans zag Chen hetzelfde gebeuren. Nog steeds was de energiebalans bij de koeien zonder droogstand beter dan bij de koeien met een standaard droogstand, maar het verschil was wel aanmerkelijk kleiner dan in de eerste lactatie.

Niet voor alle koeien geschikt

Chen telde de melkproductie over de beide lactaties ook bij elkaar op (tabel 1). De koeien zonder droogstand kwamen in twee lactaties tot een productie van 20.464 kg melk. De koeien met een droogstand van 30 en 60 dagen produceerden achtereenvolgens 21.662 kg melk en 21.787 kg melk. Omgerekend naar melkproductie per dag kwamen de koeien zonder droogstand uit op een productie van 27,6 kg melk per dag. Dat is 0,6 kg per dag minder dan de koeien met 60 dagen droogstand die gemiddeld per dag 28,2 kg melk produceerden. De onderzoekers plaatsen wel een kanttekening. Niet bij alle koeien lukte het om twee keer achter elkaar de droogstand weg te laten. Van de 56 koeien die in de eerste lactatie niet drooggezet werden, zijn er 20 ook in de tweede lactatie doorgemolken. Bij 19 koeien lukte dat weglaten van de droogstand niet voor een tweede keer op rij. Door een te geringe persistentie of een te lange tussenkalftijd produceerden deze koeien in de

Weglaten droogstand zorgt in de praktijk voor verschil in tussenkalftijd

Koeien niet of nauwelijks droogzetten kan prima meerdere lactaties achter elkaar zonder dat het leidt tot extra melkproductieverlies. Dat stelt onderzoeker Akke Kok van Wageningen Universiteit op basis van praktijkgegevens. In het kader van het project Droogstand op Maat, onderdeel van de Duurzame Zuivelketen en gefinancierd door ZuivelNL en het ministerie van Economische Zaken, bekeek Kok de melkproductiegegevens van 16 Nederlandse melkveebedrijven die een verkorte – of zelfs helemaal geen – droogstand toepas-

sen. In totaal ging het om 1420 lactaties. Koeien die meerdere lactaties achter elkaar geen droogstand hadden, produceerden voor afkalven minder (–172 kg meetmelk) dan koeien die voor het eerst doorgemolken worden. Na het afkalven halen ze dat in, dan produceren ze 560 kg meetmelk meer dan koeien die voor het eerst geen droogstand hadden. Kok vergeleek ook de gemiddelde melkproductie per dag bij verschillende droogstandsregimes. Met 27,6 kg meetmelk per dag noteerden de koeien met een stan-

daard droogzetlengte de hoogste productie. Koeien met een lange droogstand (9 tot 12 weken) produceerden gemiddeld 0,6 kg per dag minder, terwijl koeien met een korte droogstand (3 tot 5 weken) 1,0 kg minder produceerden. De laagste productie was voor de koeien zonder droogstand: 25,6 kg melk per dag. Wel ziet Kok dat de verschillen tussen bedrijven groot zijn, bijvoorbeeld in tussenkalftijd. 'Sommige bedrijven slaagden er door het weglaten van de droogstand in hun tussenkalftijd met vijftig dagen te verkorten.'

Het weglaten van de droogstand is niet voor alle melkkoeien geschikt

tweede lactatie te weinig melk om ze opnieuw tot het kalven door te melken. 'We hebben deze koeien drooggezet als ze minder dan 4 kg melk per dag produceerden terwijl het nog minstens dertig dagen duurde voor hun volgende kalving', geeft Chen aan. Gemiddeld stonden deze 19 koeien in de tweede lactatie 67 dagen droog.

Sneller weer tochtig

In hun onderzoek keken Chen en Van Kneegsel ook naar het effect van het verkorten van de droogstand op de vruchtbaarheid. Koeien zonder droogstand zijn na het kalven sneller weer tochtig en

hebben ook vaker een regelmatige cyclus. Ook het aantal open dagen is lager en de tussenkalftijd korter bij de koeien zonder droogstand.

Wat zouden de onderzoekers veehouders aanraden die overwegen om hun koeien verkort of niet droog te zetten? Let in ieder geval op de leeftijd van de koeien, geeft Van Kneegsel aan. 'Jonge koeien reageren veel heftiger dan oudere koeien op het weglaten of verkorten van de droogstand. Bij hen is het melkproductieverlies groter.' Ook adviseert ze veehouders om bij koeien met een verkorte of geen droogstand de conditiescore goed in de gaten te houden. 'Koei-

en die niet of kort drooggestaan hebben, vervetten namelijk eerder in de volgende lactatie. Je loopt dan de kans dat deze koeien zichzelf droogzetten aan het eind van de lactatie.'

Een korte tussenkalftijd is voor veehouders die hun koeien niet of nauwelijks droogzetten dan ook aan te raden, zegt Van Kneegsel. 'We zagen in dit onderzoek dat bij koeien zonder droogstand de productie per dag op peil blijft juist omdat ze minder lactatiedagen hebben dan de koeien die 60 dagen drooggestaan. Het is daarom slim om op tijd te beginnen met insemineren.'

Tabel 1 – Melkproductie in twee opeenvolgende lactaties voor koeien met een droogstand van 0, 30 of 60 dagen

kenmerk	droogstandslengte (dgn.)			
	0	30	60	0/67***
aantal koeien	16	28	37	16
melkproductie eerste lact.* (kg meetmelk)	10.170	11.360	11.402	9.171
melkproductie volgende lact.** (kg meetmelk)	10.294	10.302	10.386	10.330
melkproductie totaal (kg meetmelk)	20.464	21.662	21.787	19.501
aantal dagen	741,2	780,1	775,3	773,3
kg meetmelk per dag	27,6	27,9	28,2	25,2

* = 60 dagen voor eerste kalving tot 60 dagen voor tweede kalving

** = 60 dagen voor tweede kalving tot 305 dagen na tweede kalving

*** = eerste lactatie zonder droogstand, tweede met droogstand van gemiddeld 67 dagen

Conclusies

- Bij het vaker weglaten of verkorten van de droogstand neemt het melkproductieverlies af, maar verbetert de negatieve energiebalans ook minder sterk.
- Jonge koeien reageren heftiger op weglaten of verkorten van de droogstand dan oude koeien.
- Koeien zonder droogstand zijn na het kalven sneller weer tochtig dan koeien die wel drooggestaan.